Ц1ыху Хуэфащэхэм Теухуа Дунейпсо Джэпсалъэ

1948

Federation of Caucasian Associations

Kaffed

Дунэепстэу къэрал зэгохьэныгъэм и зэфэсэу 1948 гъэм тыгъэгъазэм и 10-м щыIагъэм къыщаштагъ 217 А (III) зиномер унашъомкIэ.

Ц]ыф Фэшъуашэхэм Афэгъэхьыгъэ Дунэепстэу Джэпсалъ

Дунэепстэу Къэрал Зэгохьэныгъэм (ДКъЗ) и Зэфэсым егъэ[у;

Дунэепстэу цІыфыгъэм къыхиубытэрэ хэтрэ зы цІыфи зэгохьэныгъи;

мы джэпсалъэр сыдигъуи янэгу к[агъэтызэ, мыщ къыщыхэщырэ ц[ыф фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ янэ[э зэрэтырагъэтырэм, фаш[ырэ лъытэныгъэм егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэ гъогук[э зырагъэужьынэу;

хэгъэгу кIоцIхэми дунэепстэуми кIо къэсми нахьы зыщызыужьырэ амалхэр зыфагъэшъхьэпэзэ мы зэгохьэныгъэм хэт къэралхэм ежьымэ ялъэпкъхэри, яунашъо кIагъэтырэ нэмыкIрэ къэралмэ ялъэпкъхэри къызэкIиубытэу, дунэепстэум и тэдэрэ чIапIи мы цIыф фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ къышаштэным. лъэшэу шызэрагъэкIоным. шагъэпэкIэным фэкъулыинхэу.

цІыф фэшъуашэхэм афэгъэхьыгъэу цІыф жъугъэхэми лъэпкъхэми язэфэдэ идеал

шапхъэхэр къэзыгъэуцурэ мы дунэепстэу джэпсалъэр.

1-нэрэ пычыгъу

ЦІыф пстэури шъхьэфитэу, ялъытэныгъэрэ яфэшъуашэхэмрэкІэ зэфэдэу къалъфы. Акъылрэ зэхэшІыкІ гъуазэрэ яІэшъы, зыр зым зэкъош зэхашІэ азфагу дэлъэу зэфыщытынхэ фае.

2-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи зэфэдэу фит мы джэпсалъэм хэт цІыф фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ зыфигъэшъхьэпэнэу, зыщыщ расэм, ышъо, бзылъфыгъэ-хъулъфыгъэу зэрэщытым, ыбзэ, ыІыгъ диным, политичнэ е нэмыкІрэ еплъыкІзу иІэм, лъэпкъэу е цІыф купэу къызыхэкІыгъэм, мылъкоу иІэм, къызыщалъфыгъэм емылъытыгьэу зэхэдзынчъэу, фэгъэркІотэныгъэнчъэу.

Ащ нэмык[эу, къэрал шъхьэфити, нэмык[ым иунашъо к[эти, зышъхьэфитыжьныгъэ (автономие) зимы[и, нэмык[рэу зы шъхьэфитыныгъэ лъахъэ зытелъи, сыд фэдэрэ къэралым иц[ыфэу щытми хэтрэ ц[ыфи зэхэдзыныгъэ фаш[ы хъущтэп зыщыщ къэралым иполитичнэ е юридическэ системэ е дунэепстэу къэралхэм азфагу щыри[э статусым къыхэк[эу.

3-нэрэ пычыгъу

Псэуныр, шъхьэфитыныр, щынэгъончъагъэр хэти ифэшъуаш.

4-нэрэ пычыгъу

Хэти пщыл[эу плъытэ е пщ[ыл[ып[э ибгъэты хъущтэп, сыд фэдэ ш[ык[эуи пщыл[ыгъэр, пщыл[щэн-къэщэфыныр зыми фэбдэ мыхъунэу къоды.

5-нэрэ пычыгъу

Хэти лъэшыгъэ епхьэлIэ хъущтэп, жъалымыгъэкIэ, цIыфыгъэм къемызэгъэу е инапэ зыгъэулъиин фэдэкIэ удэзекIо, ащ фэдэ тазыр теплъхьэ хъущтэп.

6-нэрэ пычыгъу

Хэти фэшъуаш тэдэрэ ч[ап[и ц[ыфэу, юридическэ лицоу къыщалъытэнэу.

7-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи къэрал хабзэм ипашъхьэ щызэфэд ыкІи къэрал хабзэм къэухъумэныгъэхэр зэхэдзынчъэу, язэфэдэу зыфагъэшъхьэпэнэу фит. Хэти зэхэдзынчъэу, зэфэдэу фэшъуаш мы джэпсалъэм къемызэгъэу, зэхэдз зыхэлъ ІофшІашъохэми, ащ фэдэ ІофшІашъомэ сыд фэдэуи атегъэгушхонми къыщаухъумэнэу.

8-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ ц[ыфи фитыныгъэ иI хабзэ шъхьэIэм е къэрал хабзэм къырипэсырэ цIыф фэшъуашэхэр зыукъорэ IофшIашъо къызехъулIэкIэ фитыныгъэ зиIэ ухыякIохэм зафигъэзэнэу, зыкъаригъэухъумэнэу.

9-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи лажьэ имы1эу аубыти, агъэт1ыси, егъэзыгъэк1э нэмык1рэ ч1ап1э афи хъущтэп.

10-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ ц[ыфи фитыныгъэ иI ифэшъуашэхэмрэ ипшъэрылъхэмрэ аухэсы ык[и ежьым зы лажьэ къытыралъхьэ зыхъук[э зыми ш[омыл[ык[эу, зыми иунашъо к[эмытэу, зыми имытелъхьэу щыт ухыяк[о шъхьэфит псэфитыр зэфагъэк[э ык[и нафэу и[оф ригъэплъынэу фэенэу.

11-нэрэ пычыгъу

Зы лажьэ/шIэпхъэджагъэ зытыралъхьэрэ хэтрэ цIыфи зиухыижьыным пае зыфэныкъощт щынэгъончъагъэхэр зыщигъотынэу щыт ухыигъо нафэм икIэухэу, къэрал хабзэм тетэу агъэкъончафэкIэ хыеу къалъытэ, мыхыяшъо къыраплъырэп.

Хэти агъэкъуанчэ хъущтэп, зешIэ лъэхъаным къэрал хабзэкIэ е дунэепстэу хабзэкIэ шIэпхъэджагъэу амылъытэщтыгъэ зы Iоф зэришIагъэм е ышIапхъэу къащыхъу горэ зэримышIагъэм къыхэкIыкIэ. Хэти шIэпхъэджагъэ зешIэм фэгъэуцугъэу щытыгъэ тазырым нахьыбэ тыралъхьэ хъущтэп.

12-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ ц[ыфи и гъэш]э унае, иунагъо, иунэ е зэрэзэраш]эхэрэ ш[ык]эхэм шъхьэусыгъончъэу зыри къыхэ[эбэ хъущтэп, инапэ, ыц]э къе[усэ хъущтэп. Хэти фитыныгъэ и[мыщ фэдэ къыхэ[эбэныгъэхэм къэрал хабзэк[э зыкъащаригъэухъумэнэу.

13-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иІ зы хэтрэ зы къэрали ичІыналъэ шъхьэфитэу щызекІонэу, щыпсэунэу.

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI ежьы икъэрали ахэтэу тэдэрэ къэрали икощыкIынэу ыкIи икIэрыкIэу къыгъэзэжьынэу.

14-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI жъалымыгъэ/лые къырахынэу зыхъурэм, нэмыкIрэ къэрал ышъхьэ ригъэзынэу, шъхьэегъэзныгъэ амалхэр зыфигъэшъхьэпэнэу.

Ау ишъыпкъап]эк]э политичнэу щымыт ш]эпхъэджагъэхэм е дунэепстэу къэрал зэгохьэныгъэм имурад, ибзыпхъэхэм къемызэгърэ IофшIашъохэм къахэкIырэ дэодапшъэхэмкIэ мы фитыныгъэр зыфэбгъэшъхьэпэ хъущтэп.

15-иэрэ пычыгъх

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иІ зы къэралым ицІыфэу щытынэу.

Хэтрэ цІыфи зицІыфэу щыт къэралым шъхьэусыгъончъэу хэбгъэкІы е нэмыкІрэ къэралым ицІыф хъунэу иІэ фитыныгъэм хэбгъэны хъущтэп.

16-иэрэ пычыгъу

Зыныбжь икъугъэ хэтрэ бзылъфыгъи хъулъфыгъи фитыныгъэ иI къызыхэкIыгъэ лъэпкъым, зицIыфэу щыт къэралым е динэу ыIыгъым къыхэкIэу зы пэрыогъуи къыфэмыуцоу, фитэу къыщэнэу, дэкIонэу, унагъо ышIэнэу.

Зэрэщэн-зэдэкIоным фэгъэхьыгъэ зэзэгъныгъэр (нэчыхьэр), зэрэщэщт-зэдэкIощтхэм ежьмэ я шъхьэфитыныгъэ шъыпкъэрэ яшIоигъоныгъэ икъурэкIэ агъэпсы.

Унагъуэр, цIыфыбэ-лъэпкъ псэукIэм и лъэбжъэ шъхьаIэшъы, ар цIыф жъугъэми къэралыми къеухъумэ.

17-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иІ ежьым иунаеу е нэмыкІрэхэр иІэхьэгъоу мылъку зригъэІэнэу.

Хэтрэ ц]ыфи шъхьэусыгъончъэу имылъку къы]ыпхы е хэбгъэны хъущтэп.

18-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи гупшысэ, зэхаш1э ык1и дин фитыныгъэ иI. Мы фитыныгъэм къызэк1еубытэ изакъоу е купэу, нафэу е унаеу (шъэфэу) итхьафэ1орыш1энхэр, идинк1э ш1апхъэхэр нэрылъэгъоу аригъэш1эн, ыгъэзэк1эн фитыныгъэри.

19-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI зэрэфаеу гупшысэнэу, игупшысэхэр къыIотэнэу. Мы фитыныгъэм къыхеубытэ цIыфыр игупшысэхэм фэшIыкIэ зыми къымыгъэгумэкIынэу, къэралыгъо гъунапкъэхэм ямылъытыгъэу шIэныгъэхэр, гупшысэхэр сыд фэдэрэ гъогукIи къылъыхъон, къыгъотын, зыIэрыгъэхьэн фитыныгъэри.

20-нэрэ пычыгъу

Хэти фитыныгъэ иI Iэшэнчъэу, зэо-бэнэнчъэу зэфэсынэу, хасэ зэхищэнэу, зэхэщэгъэ хасэм хэхьэнэу.

Хэти зы хасэ хэхьэнэу ебгъэзы хъущтэп.

21-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ ц[ыфи фитыныгъэ иI занкIэу ежьым е фитэу къыхихыгъэ лIыкIомэ яIэкIэ къэралым изегъэкIон Іофхэм ахэхьэнэу, ахэлэжьэнэу.

Хэтрэ ц1ыфи фитыныгъэ и1 икъэрали ц1ыф жъугъэми Къыфызэригъэпэшрэ амалхэр зэхэдзынчъэу, пстэуми афэдэу зыфигъэшъхьэпэнэу.

Хьыкумэт Іэшъхьэтетныгъэм илъабжъэр къэралым и цІыф жъугъэм ишІоигъоныгъ ары. А шІоигъоныгъэр къэнафэ шъэф шІыкІэм тет хэхыныгъэ фит зафэхэу е цІыфмэ яшІоигъоныгъэхэр шъхьэфит-псэфитэу къызэрэгъэлъэгъошъущт нэмыкІрэ шІыкІэхэу, зыныбжь икъугъэ цІыф пстэуми афызэГухыгъэу, яГэГэтхэми зэфэдэ кГуачГэ яГэу, пГэлъэ гъэнэфагъэкГэ къытырагъэзэжьырэхэмкГэ.

22-нэрэ пычыгъу

ЦІыф жъугъэм зэрэщыщым елъытыгъэу хэтрэ цІыфи социалнэ къэухъумэныгъэ фэшъуаш. Къэрал кІуаЧІэкІэ е къэралыгъомэ язэдэ[эпы[экІэ ык[и хэтрэ къэрали ежьым игъэпсык[эрэ иамалхэмрэ ялъытыгъэу хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI инапэрэ ицІыфыгъэрэкІэ гупсэфэу зэрэзиужьын ылъэк[ыщт экономикэ, социалнэ ыкІи шІэнхабзэ ІофкІэ зыфэныкъощт амалхэр рагъэгъотынэу.

23-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI лэжьэнэу, фитэу иIоф къыхихынэу, зэфагъэкIэ ыкIи фэшIу амалхэмкIэ лэжьэнэу ыкIи Iофынчъагъэм къыщаухъумэнэу.

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иІ зэхэдзынчъэу зэфэдэ Іоф фэшІ зэфэдэ уасэ къыратынэу.

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI ежьыри иунагъуи цІыфым фэшъошэн псэукІэ иІэу зыгъэпсэун, ищыкІагъэ хъумэ зылыГэсышъунэу щыт сыд Фэдэр социалнэ къэухъумэныгъэхэмкІэ кІэгъэпытагъэу зы псэукІэ амал къезытын зылъэкІынэу зы лэжьэпкІэ фэшІу къыІэрыхьэнэу.

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI ежьы ишІуагъэ пае хасэ (профсоюз, сендикэ) зэхищэнэу, ащ фэдэ зэхэщагъэм хэхьэнэу, хэтынэу.

24-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI зигъэпэсэфынэу, ынэгу зыригъэужынэу, пстэуми афэмыдэу илэжьэгъу пIалъэ цІыф фэшъуашэ шапхъэм итэу къыфагъэпсынэу, пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ илэжьапкIи къыратызэ гъэпсэфакIо дэкIынэу.

25-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фитыныгъэ иI ежьыри иунагъуи узынчъэн, тхъэгъо фэшъуашэ иIэу псэун пае шхыныгъо, шъуашэ, унэ ыкIи медицинскэ ІэпыIэгъу ыгъотынэу. Хэти фитыныгъэ иI, Іофынчъагъэ, сымэджагъэ, фыкъуагъэ, лIыгъобагъэ, шъузэбагъэ, жъыгъэ ыкIи ежьым имыIэшIагъэ Іофыгъомэ къахэкIэу амалынчъагъэ. тхьэмыкIагъэ къмъысэу шытмэ къахухумэнэу.

Ныхэмрэ сабийхэмрэ фитыныгъэ яI ялыеу къыкIэлъыплъынхэу, къыдэIэпыIэнхэу. Зэрэщэгъэ зэлIзэшъуз ибынэуи зэмышъхьэгъусэмэ къалъфыгъэуи щэрэт, сабий пстэуми а зы социалнэ къэухъумэныгъэ амалхэр язэфэдэу афагъэшъхьапэ.

26-нэрэ пычыгъу

Хэтрэ цІыфи фит гъэсэныгъэ зэригъэгъотынэу. Анахь макІэмэ пэублэ ыкІи лъэбжъэ гъэсэныгъэр ахъщэнчъэу арагъэгъоты. Пэублэ гъэсэныгъэр уимыГэнкГэ амал имыГэу, егъэзыгъоу щыт. Техникэ ыкІи ІэшГагъэ гъэсэныгъэр хэти фызэГухыгъэщт. Апшъэрэ гъэсэныгъэр зэхэдзынчъэу хэти фызэГухыгъэу щытын фае ежьым исэнауш (талант) елъытыгъэу. Гъэсэныгъэр цІыфым ицІыфыгъэм икъоу зыригъэужьыным фэшГоу гъэпсыгъэу ыкІи цІыф фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэ шъхьаГэхэмрэ афашГырэ уасэр, лъытэныгъэр ыгъэлъэшыным, кІигъэпытэным фэунэтГыгъэу щытын фае. Гъэсэныгъэм цГыфхэр ригъэгушГун фае расэ пстэуми, лъэпкъ пстэуми, дин куп пстэуми азфагу гулъытэ, зэгурыГо, зэфэшГуныгъэ, зэныбджэгъугъэ дэлъынэу ыкГи мамырныгъэр къыухъумэным пае Дунэепстэу Къэрал Зэгохьэныгъэм ригъэкГокГырэ лъэжьыгъэм зыригъэужьэу щытын фае.

Сабиймэ арагъэгъотыщт гъэсэныгъэр зыфэдэщтыр къыхэзыхынэу фитыр, пстэуми апэрэу янэрэятэрэ ары.

27-нэрэ пычыгъу

Хэти фитыныгъэ иI цIыф жъугъэ шIэнхабзэ псэукIэм фитэу хэхьэнэу, хэлэжьэнэу, гъуазджэр зыфигъэшъхьэпэнэу, шIэныгъэ зыужьыныгъэм хэлэжьэнэу ыкIи ар зыфигъэшъхьэпэнэу.

Хэти фитыныгъэ иI ежьым къыгъэшIыгъэ шIэныгъэ, жабзэ (литературэ), гъуазджэ IэшIагъэхэм мылъкоу, пкIэу, уасэу, лъытэныгъэу къапакIорэр къыфаухъумэнэу.

28-нэрэ пычыгъу

Хэти фэшъуаш мы джэпсалъэм къыщыхэщырэ цІыф фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ зэрагъэцэк1эшъунэу зы социалнэ ык1и дунэепстэу гъэпсык1э системэ щы1энэу.

29-иэрэ пычыгъу

Хэти ежьы ицІыфыгъэ фитэу ыкІи икъоу зыригъэужьынэу амал къезытырэ цІыф жъугъэми къэралми фишІэжьын фаеу пшъэрылъхэр иІэх.

Хэти ифэшъуашэхэр зыфигъэшъхьапэ ык I и ифитыныгъэхэр зэрихьэ зыхъук I э, нэмык I ми яфэшъуашэхэмрэ яфитыныгъэхэмрэ афадэн, ахэмэ лъытэныгъэ къафегъэш I ыгъэн ык I и демократичэскэ ц I ыф жъугъэм зэдыри I эшнхабзэр (этикэр), ц I ыф жъугъэ гъэпсык I эр, щы I ак I эр егъэш I ок I оным и амалхэр къэухъумагъэ хъуным пае фэш I эу къэрал хабзэк I э агъэнэфагъэ гъунапкъэм э япхыгъэ у щытыщт.

Сыдэущтэуи орэхъу, мы цІыф фэшъуашэхэмрэ фитыныгъэхэмрэ зыфэбгъэшъхьэпэ, зепхьэ хъущтэп Дунэепстэу Къэрал Зэгохьагъэм и гурылъ-гурыш[эхэмрэ ибзыпхъэхэмрэ (принципхэмрэ) адимыштэу, апэш[уек[оу.

30-нэрэ пычыгъу

Мы джэпсалъэм къыхиубытэрэ зы хэбзэ гъэуцугъи зыгурыбгъаIо хъущтэп мыщ къыщиIотыкIыгъэ хэбзэ гъэуцугъэмэ ащыщ горэр ыIэтынэу, иукъонэу хэтрэ зы къэрали, купи, нэбгыри фитыныгъэ риты фэдэу.